Број 220 У Новом Саду, у четвртак 7. (20.) октобра 1910 Година XLV.

»Застава« излази сваки дан двапута, а недељом свецем и данима иза недеље и свеца једаред.

Цена је за Угарску над се јутарњи и вечерњи лист заједно шаље за један месец 2 круне 70 пот. а за три месеца 8 круна.

Поједини јутарњи бројеви стају 2 потуре.

ЗАСТАВА

За огласе плаћа се 12 пот. од сваке врсте оваких ситних слова.

Уредништво »Заставе« је у кући г. Ј. Чавића Администрација »Заставе« налази се у кући где је Милетићева штампарија у главној ул. бр. 22

Поједини јутарњи бројеви стају 2 потуре.

ЛИСТ СРПСКЕ НАРОДНЕ РАДИКАЛНЕ СТРАНКЕ. Јутарњи лист. ИЗДАЊЕ „РАДА“ ДЕОНИЧАРСКОГ ДРУШТВА У РУМИ

Шта је ново.

Хрватско-српска коалиција и бан Томашић опет су се приближили.

Један угледан члан хрватско српске коалиције рекао је пре два дана поверљиво ово: — Све је бадава, кад се избори сврше ми ћемо опет с баном!

— А ако вас бан неће?!

— Ми ћемо ипак с њим! рече коалиционаш. Не остаје нам друго.

* * *

И бан као да се ближи коалицији. Он само против некојих чланова каолиције развија неуставан отпор, и развија га нарочито против српске народне радикалне странке. Иначе тече изборна борба без великих трзавица.

Куен Хедервари је болестан. Кад је преговарао са Аустријском владом о томе, да аустро-угарска банка преузме плаћања у готовом — поболео се

Министри кад се захваљују на служби, чине то скоро увек због болести Зато сваки министар, чим постане министар, мора да има неку болест. То је да би могли једаред казати: Вратила му се стара болест, и не може више.

Бан Томашић тако је близу Куену, да чим се поболе Куен не може ни он остати здрав. Зато и Томашић побољева. Тиме се може тумачити, што бан Томашић није више ратоборан у старој мери. Као да би био потпуно задовољан да у својој болести поједе радикале и неке чланове коалиције

Тако стоји ствар — данас.

* * *

Ово дана гледали смо велику, горостасну борбу човека са природом. Американски инжињер Велман сео је у ваздушни брод са петорицом другова, да преброди из Америке у Европу преко атлантског мора.

На ваздушном броду имао је најсавршније научне справе и имао је телеграф без жица. Са висине, изнад бурнога мора он се разговарао знацима са Америком и разговарао са разним лађама које су пловиле по мору а које су биле кадшто удаљене од њега близу 160 километара. Те су лађе шириле знакове једна другој. И тако је дознавао за неколико сати цео свет, с каквом брзином плови у зраку над морем Велман и како је на његовом броду.

Велман није стигао својој мети. Али је провео у зраку над морем мање 3 сата пуна три дана и три ноћи. За то време пловио је по густој магли, пловио изнад узбурканог мора, а увек је говорио са бродовима, који су далеко од њега и јављао свету како му је. Ово нам показује, до какве се висине узвигла данас наука, ово нам показује како човек осваја полако зрак. Па је велика победа науке и то: како је Велман прекинуо свој пут.

Кад га је бура скренула далеко од правца, и кад је видео да због тога неће моћи свога пута доћи до мете, желео је да сиђе. Са телеграфом без жица јавио је лађи „Трент“, коју је спазио, да жели да сиђе. И густио је чамац из ваздушног брода и укрцао се са својим друштвом у чамац, одвоио чамац од ваздушног брода и лађа га је после примила

Човечанство се бори. Бори свим средствима науке да се дигне у облаке... Па не може ни то дуго трајати, да у таквом стању науке живе милиони и милиони људи у највећој беди, спутани у својој слободи и своме праву. Ближи се дан, када ће човек увидети своју вредност, и ако се и неће дизати сваки под облаке, бар ће на земљи бити господар а не потиштен.

Ближи се тај дан, само не очајавајмо!

* * *

А где је мачка?

— Кад је Велманов ваздушни брод почео да се диже, његова жена убацила је изненада у брод једну мачку. Бајаги мачка доноси срећу. И тако је и та мачка путовала, али шта се догодило с њом, то нису јавили први кратки телеграфски извештаји.

Спомињем ову мачку, да се види, како велики ступањ данашње науке није могао да убије празноверице. У оном друштву, које полази у страшну борбу против облака и ветрова, које хоће да пређе море а да не додирне његове капљице, у оном друштву, које носи собом у ту борбу највеће и најновије проналаске науке, убацује једна особа — мачку, јер понајвише верује, да ће мачка донети — успеха.

И та је особа — жена. У данашње доба кад се жене толико истичу да се извуку из свог потчињеног положаја, могла је изостати она мачка.

Ако ћемо руку на срце, имамо и ми људи и сувише предрасуда, које излазе из врућбина. Колико има професора универзитета, којима је право у души, кад треба да седну 13 за сто?!

Али све бадава. Може се силом скршити монархија, проглашити република, али силом се не могу искоренити заблуде и предрасуде.

Изборна борба у Хрватској и Славонији.

Румски котар.

Сви смо знали да избори нису далеко чим се предстојник Новаковић и Сурма по котару узмували. Сурми је за девет невоља а не што је уверења: да би краљевина Хрватска и Славонија процвала и народ се и за један педаљ унапредио под мудрим водством отаца домовине кова Новаковићева! Новаковићу се прохтело мало славе и велеможности о чему одавно сања и жуди!

Новаковић од како се памти никад није се био ничији, био је свачиј из једине и чисте тежње, да своје нарушено господарство исправи и подигне! За чим је тежио и постигао је, но зато су они котари, где је он службовао пропиштали од нереда, застоја и неправде! О томе има у хиљаде примера, како у иришком, тако вуковарском, пазовачком а загрдило је у румском котару.

Да се судило по Григел Патенту под Новаковићем; да је царовала денунцијација код Новаковића; да су се унапређивали и протеривали чиновници по препоруци са стране код Новаковића и т. д. Могло би се ређати у недоглед.

Сад се свега тога наситио, за службу исправну и озбиљну није имао смисла од младости па откуд сада под старе дане да му се мили? Та он до подне мрзи на цео свет а после под не мрзи на самог себе, тако је опште уверење о њему као човеку и чиновнику!

Три недеље већ прође како се воза од општине до општине и моли, обећава и што је могуће и што је немогуће, помало прети и застрашава. Но сви ти маирфетлуци неће му помоћи — јер је наш котар одушевљен за радикалног кандидата дра Алексу Ивића.

Доста су нас водили на брњици, доста су нас обмањивали са разним обећањима и дошли смо сви од реда и старо и младо, богато и сирото, мудро и лудо да је обећање лудом радовање!

Од покојног уредника „Србобрановог“ неумрлог Паје Јовановића још се никад народ није тако одушевљено заталасао за избор свога посланика као сада што ће се одазвати кандидатури дра Ивића!

Зна то предстојник Новаковић и види рођеним очима али сам себе теши и вара и полази у борбу ма да зна да неће ни 200 гласова добити.

На једно упозоравамо предстојника Новаковића да га нећемо пустити избору док нам не покаже акт да је дао оставку на предстојничком звању па онда ћемо сви у борбу да покажемо и докажемо да је узалудно водити борбу против свести и жељи народа!

Новаковић осећајући да му горе под петама, те нит како одступити од кандидатуре нит како одлучити се на поднашање оставке на предстојничком звању. Знамо и уверени смо да је у тешком положају, али га ни мало не жалимо. Што се дао натоциљати?

Да би колико толико у напред приближио се исходу избора у хртковачком изборном котару за хрватско-славонски земаљски сабор, сазвао је у суботу све начелнике и бележнике у Руму пак их је као гладну вижљад послао да муте по румској пијаци, бирцузи, сокаци и где год су кога сељака ухватили одвукли су га у котарску област у Руму.

Предстојник је био блед као крпа. Сурма се дотерао и љубезно дочекује надолазећи народ као будући шеф сваког љубазно ослови рукујући водством отаца домовине кова Новаковићева! Новаковићу се прохтело мало славе и велеможности о чему одавно сања и жуди!

Новаковић од како се памти никад није се био ничији, био је свачиј из једине и чисте тежње, да своје нарушено господарство исправи и подигне! За чим је тежио и постигао је, но зато су они котари, где је он службовао пропиштали од нереда, застоја и неправде! О томе има у хиљаде примера, како у иришком, тако вуковарском, пазовачком а загрдило је у румском котару.

Да се судило по Григел Патенту под Новаковићем; да је царовала денунцијација код Новаковића; да су се унапређивали и протеривали чиновници по препоруци са стране код Новаковића и т. д. Могло би се ређати у недоглед.

Сад се свега тога наситио, за службу исправну и озбиљну није имао смисла од младости па откуд сада под старе дане да му се мили? Та он до подне мрзи на цео свет а после под не мрзи на самог себе, тако је опште уверење о њему као човеку и чиновнику!

Три недеље већ прође како се воза од општине до општине и моли, обећава и што је могуће и што је немогуће, помало прети и застрашава. Но сви ти маирфетлуци неће му помоћи — јер је наш котар одушевљен за радикалног кандидата дра Алексу Ивића.

Доста су нас водили на брњици, доста су нас обмањивали са разним обећањима и дошли смо сви од реда и старо и младо, богато и сирото, мудро и лудо да је обећање лудом радовање!

Од покојног уредника „Србобрановог“ неумрлог Паје Јовановића још се никад народ није тако одушевљено заталасао за избор свога посланика као сада што ће се одазвати кандидатури дра Ивића!

Зна то предстојник Новаковић и види рођеним очима али сам себе теши и вара и полази у борбу ма да зна да неће ни 200 гласова добити.

На једно упозоравамо предстојника Новаковића да га нећемо пустити избору док нам не покаже акт да је дао оставку на предстојничком звању па онда ћемо сви у борбу да покажемо и докажемо да је узалудно водити борбу против свести и жељи народа!

Новаковић осећајући да му горе под петама, те нит како одступити од кандидатуре нит како одлучити се на поднашање оставке на предстојничком звању. Знамо и уверени смо да је у тешком положају, али га ни мало не жалимо. Што се дао натоциљати?

Да би колико толико у напред приближио се исходу избора у хртковачком изборном котару за хрватско-славонски земаљски сабор, сазвао је у суботу све начелнике и бележнике у Руму пак их је као гладну вижљад послао да муте по румској пијаци, бирцузи, сокаци и где год су кога сељака ухватили одвукли су га у котарску област у Руму.

Предстојник је био блед као крпа. Сурма се дотерао и љубезно дочекује надолазећи народ као будући шеф сваког љубазно ослови рукујући

један педаљ унапредио под мудрим се, пропитујући како у општини у селу водством отаца домовине кова Новаковићева! Новаковићу се прохтело мало славе и велеможности о чему одавно сања и жуди!

Новаковић од како се памти никад није се био ничији, био је свачиј из једине и чисте тежње, да своје нарушено господарство исправи и подигне! За чим је тежио и постигао је, но зато су они котари, где је он службовао пропиштали од нереда, застоја и неправде! О томе има у хиљаде примера, како у иришком, тако вуковарском, пазовачком а загрдило је у румском котару.

Да се судило по Григел Патенту под Новаковићем; да је царовала денунцијација код Новаковића; да су се унапређивали и протеривали чиновници по препоруци са стране код Новаковића и т. д. Могло би се ређати у недоглед.

Сад се свега тога наситио, за службу исправну и озбиљну није имао смисла од младости па откуд сада под старе дане да му се мили? Та он до подне мрзи на цео свет а после под не мрзи на самог себе, тако је опште уверење о њему као човеку и чиновнику!

Три недеље већ прође како се воза од општине до општине и моли, обећава и што је могуће и што је немогуће, помало прети и застрашава. Но сви ти маирфетлуци неће му помоћи — јер је наш котар одушевљен за радикалног кандидата дра Алексу Ивића.

Доста су нас водили на брњици, доста су нас обмањивали са разним обећањима и дошли смо сви од реда и старо и младо, богато и сирото, мудро и лудо да је обећање лудом радовање!

Од покојног уредника „Србобрановог“ неумрлог Паје Јовановића још се никад народ није тако одушевљено заталасао за избор свога посланика као сада што ће се одазвати кандидатури дра Ивића!

Зна то предстојник Новаковић и види рођеним очима али сам себе теши и вара и полази у борбу ма да зна да неће ни 200 гласова добити.

На једно упозоравамо предстојника Новаковића да га нећемо пустити избору док нам не покаже акт да је дао оставку на предстојничком звању па онда ћемо сви у борбу да покажемо и докажемо да је узалудно водити борбу против свести и жељи народа!

Новаковић осећајући да му горе под петама, те нит како одступити од кандидатуре нит како одлучити се на поднашање оставке на предстојничком звању. Знамо и уверени смо да је у тешком положају, али га ни мало не жалимо. Што се дао натоциљати?

Да би колико толико у напред приближио се исходу избора у хртковачком изборном котару за хрватско-славонски земаљски сабор, сазвао је у суботу све начелнике и бележнике у Руму пак их је као гладну вижљад послао да муте по румској пијаци, бирцузи, сокаци и где год су кога сељака ухватили одвукли су га у котарску област у Руму.

Предстојник је био блед као крпа. Сурма се дотерао и љубезно дочекује надолазећи народ као будући шеф сваког љубазно ослови рукујући

нија Живковића. Грабовчани на челу са домаћином, трговцем Савом Ђорђевићем, Костом и Митом Михајловићем поздравише нашег кандидата одушевљено, па ће сви листом за њега гласати.

Грабовчани и Свилошани добро су приметили, да је велика разлика између појединих кандидата. Архимандрит Бранковић дошао је у пратњи котарског предстојника, Манојловић опет у пратњи сусечког попа Лучића, кога нико не мари а он никог не воле, док је радикални кандидат дошао у пратњи људи из народа. С њиме је народ, па ће радикални кандидат и победити.

* * *

Изборне скупштине среза мартиначког.

У недељу 10./23. октобра у 11 сати пре подне држи кандидат српске народне радикалне странке изборну скупштину у Лаћарку пред општинском кућом, а у 3 сата по подне у Чалми такође пред општинском кућом. Радикални изборници из Лежимира, Манђелоса, Дивоша, Шишатовца и Кувеждина позивају се да у што већем броју дођу на изборну скупштину у Чалму.

А 14|27. октобра на св. Петку у 3 сата по подне одржаће радикални кандидат Милан Младеновић изборну скупштину у Кузмину у 3 сата по подне пред општинском кућом.

Монако добио устав.

Бура у чаши воде се срећно свршила. „Револуција“ је у Монаку успела и Монако је добио устав. Владар Монака, Алберт, није се ни макао из Швајцарске, камо је отишао да се разноноди, него је послао свог сина, да начини реда код куће. Наследнику престола изнели су „побуњеници“ своје захтеве. Траже: Општинску самоуправу; државну благајну; управу са бираним чиновницима; и да се отпусти управник Хотефељ и његов тајник. Владар од Монака пристао је на све те захтеве. Тиме је и Монако ступио у ред уставних држава.

Оружање Србије

Генерал штаб Србије поднео је војном министарству Србије своје мишљење, да с обзиром на теренске прилике у Србији, на којима би се имала водити војна, брдска артиљерија Србије није довољна. Поводом тога српска је влада решила да се изврши набавка петнаест батерија брзометне артиљерије. Лицитација ће бити 10. октобра о. г. У њој учествују фабрике: Шнајдерова, Сен Шамона, Крупова, Ерхартова, енглеска Викерсова и две руске. Одређена је већ и нарочита комисија која ће отворити и проучити све понуде и предложити војном министарству, која понуда да се усвоји.

Нарочита комисија прегледала је у фабрици Обердорфу брзометне пушке које је Србија поручила. Пушке су готове, комисија је нашла да су потпуно исправне, и оне су већ отпослате за Србију, за 10—15 дана ће стићи а има их 14.000

Снег у Ердељу.

Из Чиксереда јављају, да је од суботе настала тамо права зима. Од недеље ујутру дебели снег покрива сва брда. У понедељак је пуна три часа падао крупан снег. Цео крај добио је праву зимску одећу. И из Кездивашархеља јављају, да је наступила права зима. У вароши и по брдина је снег дебео по метра. У Клужу је такова зима, да су Цигана Ђорђа Вашвилаша нашли у јутру мртвог од зиме.

Приложимо у изборни фонд.

Осим прилога, исказаних у пређашњим бројевима „Заставе“, примљен је за изборни фонд српске народне радикалне странке још и овај прилог: Миша Николић из Инђије 3 круне. До сада је укупно примљено 858 круна.

Позивамо наше једномишљенике да скупљају прилоге у изборни фонд српске народне радикалне странке и их да шаљу на адресу: **Др. Ђорђе Красојевић Карловци.**

Велман спасен — „Америка“ пропала.

После шездесет и девет сахати, откада се „Америка“ дигла у зрак, и после пуних 40 сахати, за које се време о Велману није ништа знало, стиже о њима глас. Капетан брода „Тренте“ јавио је телеграфијом без жица у Њујорк, да је у уторак у 4.5 часова ујутру примио на себе путнике ваздушног брода „Америке“. Добио је са брода „Америке“ брзојав без жица, да путници са ваздушног брода хоће да се искрцају на Тренту. И умољен је капетан брода да брзином од 12 миља следује за „Америком“. После мучног посла и маневрирања од пуна три часа, пошло је за руком, да Велмана и другове неповређене искрцају на брод „Тренту“. Нарочито је тешко било спустити са „Америке“ чамац за спасавање. Чим се „Америка“ ослободила овог терета полетела је необичном брзином у висину, и без сумње пропаст јој је сигурна. Велман је капетану брода и осталима рекао, да је ветар „Америку“ тако јако скренуо и потиснуо са права пута, да је Велман даљи пут сматрао безуспешним. „Америком“ се није дало управљати. Брод „Тренте“ спасао је Велмана и другове од Санди Хока 35 степени 43 минута северне ширине и 68 степени 18 минута западне дужине. — У Вашингтону и целој Америци радују се спасу Велманову и његових другова. Истичу како је Велман издржао на својем ваздушном броду 69 сахати, па и ако није постигао успех и смер, да преплови Океан, ипак је постигао највећу даљину, која се досад на ваздушном броду могла постићи. „Америка“ је била врло скуп и врло јак, најсавршенији до сада ваздушни брод, па ево се доказало, да се ваздух неда ни њоме савладати. Доказало се и овог пута да ваздух неда собом управљати и „Америку“ је одагнао онамо, куда је он хтео. Ово велико искуство добро ће доћи многима и при грађењу ваздушних бродова.

Велики оркан на Куби.

Из Хаване јављају, да на кубанским острвима влада већ од недеље велика бура и провала облака. Вода је достигла такову висину, да је поплавила северни део Хаване. Министар поште добио је брзојавне извештаје, да је варош Арпениса и још друге вароши, већим делом поплављене и срушене. Више од хиљаду људи изгубило је живот. Штета износи више милиона долара. Дувански усев је пропао. Шећерни је усев јако оштећен. Много хиљада људи остало је без крова. Држи се, да западни део није тако страдао од буре. Од јуче у вече бура се доста стишала.

Пуцали на ваздушни брод.

Пре неколико дана узлетео је у Сарбрикену ваздушни брод „Принц Адолф“, на коме су била три утакмичара, Немца. Ветар је гонио ваздушни брод према Француској. Ови ваздухопловци причају, да су ноћу са француске тврђаве Вердана пуцали војници на њих, али их нису погодили. Ваздухопловци се тада дигну у више ваздушне слојеве, где их струја понесе према Немачкој. После пловидбе од 24 сата ваздушни се брод спустио код Фрауентала, недалеко од Елтвиља.

Сретни Абдул Хамид.

До сад су стизале махом вести, како се свргнути Абдул Хамид врло зло осећа, како бесни, лупа и већ се у више маха пронело, да је и полудео, те не једе и т. д. Сада цариградски лист „Терцуман“ доноси, да на земљиној кугли нема сретнијег човека од Абдул Хамида. По њему Абдул Хамид угојио се са 7 кила и изјавио се, да се ванредно добро осећа, тако, да алатинску вилу не би напустио, ни кад би му дали потпуну слободу. — Само кад би се овој вести могло веровати.

Чувајте палидрвца од деце.

Из Залаегерсека јављају, да је у општини Рајку, петогодишњи синчић Јована Немета сиграо се са палидрвцима, те настао пожар. Како је био јак ветар, то је пожар за тили час захватио целу улицу. Изгорело је 28 кућа са свима споредним зградама, силне камаре сламе и многа храна.

Пожар америчких шума.

Бегунци који су се спасли из грдног пожара минезотајских шума, причају ужасне ствари. Мајке на грудима са својом одојчади посташе жртва пламена, многи родитељи, који видеше да своју децу не могу спасти и сами се у очајању предадоше огњеном мору. Јонзон, који се спасао, стајао је са својом женом и децом сатима у реци Бодете, и непрестано су се гњурали. Касније је вода река тако врела постала, да су морали потражити спаса из ње, и то им је пошло за руком. На све стране леже лешине црне као угаљ. Минезова препуна је бегунаца. Пре неколико дана стигло је 200 бегунаца из Шалоја, који је претворен у пепео! Пожар је стигао већ до Интернационал Фалзига. Страшно се умножио број разбојника, који бегунце пљачка. Народ се оружа против њих, и чим ухвати ког разбојника одмах га веша.

Одговорни уредник
Константин Брадваровић

Трговина.

Будимпешта 6 октоб. 1910 г.

(Брзојавни извештај).

[illegible]

Раж прве каквоће 5 55 [illegible] 5 65 к

Раж [illegible] 5 30 [illegible] 5 45 [illegible]

Јечам [illegible] 3 к 80 к. до 14 к. 80 [illegible].

Јечам [illegible] — к — к до — к. — к

Кукуруз домаћи 12 к. 55 п. до 12 к. 75 п.

Зоб прве каквоће 16 к 40 п. до 16 к. 70 п.

ЈЕДАН СТАРИ ГОСПОДИН

тражи у Иригу једну пристојно намештену собу на пијаци или близу пијаце. Ко има нека јави картом на

1418 1—1 **Н. Н.**
grgur ul. 5. Ruma.

Опанчарским мајсторима у Бос. Градишци потребни су 15 помоћника

који су у свом занату способни, (и који су изван организације). Посао сталан, плаћа од пара 40 потура. У посао могу ступити одмах. Сви који би желели место заузети нека се пријави код

Ђуре А. Бошковића
1420 1—5 у Бос. Градишци.

Управа посмртног друштва „Задужбине“ у Жабљу

овим путем извештава своје чланове, да ће од 15. фебруара 1911. год. исплаћивати чланарину натраг, пошто је друштво одлуком главне скупштинске распуштено.

Управа посмртног друштва
1419 1—1 **„Задужбине“.**

Шпецерајска, гвожђарска и мешовита трговина

Војина Вујичића у Ср. Карловцима

потребује једног честитог и вољаног дечка за шегрта.

1424 1—3

БЕРБЕРСКА РАДЊА Радивоја Дињашког и друга

у Бач-Петровашу, на главној пијаци потребује једног старијег доброг помоћника,

који може одмах ступити. Плата по заслузи, место стално.

1365 3—3

Милан Гранић

кабаничар у Меленцима

препоручује свој **ВЕЛИКИ ИЗБОР**

кабаница, дороца (гуњаца) и **чакшир** од најбољег сукна и добра израда.

Посећује и вашаре.

1333 12—6

НА ПРОДАЈУ

3 кафане у Новом Саду,
2 кафане на страни,
Нови меблови за једну собу,
750 ланаца земље у једном комаду
880 ланаца земље „ „
443 ланца земље „ „
562 ланца земље „ „
500 ланаца земље „ „
486 ланаца земље „ „
75 ланаца земље „ „

Земља је сва оранице.

Цео казанџијски алат на продају,
Више кућа на продају.

Ближа извешћа даје уз приложену марку од 20 пот.

БАНКАРСКО-КОМИСИОНАРНА РАДЊА
Светозара М. Косовца,
13 63—3 **Нови Сад.**

Српска штампарија дра Светозара Милетића у Новом Саду.